

ALBINA

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

Abonament, pe an: în țară	Lei	5
„ „ „ străinătate	„	8
Un număr		15 bani.

S U M A R :

G. Coșbuc, Tradiții și legende din popor.—*Dr. N. Leon*, Omișile și mijlocele de a le strîpi.—*Stelian Petrescu*, Fonograful.—Cuvînt de îngropare pentru *Stefan-Vodă*.—*C. I. Tomulescu*, Speranța.—*C. P. T.*, Sarea de bucătărie în medicină.—*I. N. Ciocan*, Povestea lui *Dragoș* și a *Bourului*.—*Elena Mih. Demetrescu*, Imperătésa și bancherul.—*Aster*, Bó-
lele oilor.—*Magniet și Iudianu*, Recolta richitei.—*C. Popescu*, De ale lui *Păcală*.—Infor-
mațiuni.—Vocî din presă.—Adrese către redacție.—Poșta redacției.

Ilustrațiuni: Elementele fonografului lui *Edison*.—Fonograful prezentat la expoziția din 1889.—Fonograf perfecționat.—*Bogdan-Dragoș*.—Zugrăvelă din biserica *Trei Erarhi* din Iași.

Tradiții și legende din popor.

S ó r e l e .

Sórele e pus de *Dumneđeũ* să lumineze pămîntul, dar el, îngrozit de rëntățile cîte le vede pe pămînt și sătul de același drum vecinic, într-una vrea să fugă și să scape de vederea pămîntului. Așa cum umblă el de-a curmezișul peste pămînt, de la răsărit spre sfințit, își tot schimbă drumul și fuge cu răsărirea când spre miadă-đi și când spre miază-nópte, că dóră-dóră va puté ajunge odată să facă sfirșit pămîntului, și el să stea să se odihnescă pe cer și să nu mai aibă de încunjurat pămîntul. Iar sfirșitul pămîntului va fi atunci când sórele va ajunge să răsará de la sfințit și să sfințescă la răsărit, adică tocmăi întors de cum e astăđi.

Dar *Dumneđeũ* nu voiesce lucrul acesta, și de-aceea a pus străjer la miadă-nópte pe sfințul *Nicórá*, și la miadă-đi pe sfințul *Tóder* ca să ție calea sórelui și să-l abată din cale. Și ci-că primăvara ajunge sórele în fuga lui pe la *Sin-Tóder* și atunci ia cu el noué babe rele și aduce ploii și ninsoři și prăpădenie de vreme rea, că dóră-dóră va scăpă

nevădut de Sân-Tóder pe-o vreme ca aceea. Și mai-mai să-l scape Sân-Tóder, căci sórele apucă să fugă înainte; dar atunci Sân-Tóder cu nouă cai ai săi se ia după sóre și-l fugăresce și alérgă să-l prindă. Și fuge după sóre trei-spredece săptămâni, și abia-l ajunge colo departe-departe spre miadă-đi. Și cum îl ajungé îl și întórcé de la miadă-đi spre răsărit.

Și se întórcé sórele și merge-merge spre răsărit, dar când ajunge la locul lui cel orînduit de Dumneđeu nu se astîmpără, ei fuge înainte spre miadă-nópte ca dóră va puté fugi pe de ceea-laltă parte. Și atunci îi iese în cale Sân-Nicórá și-l prinde și-l trimite îndărăt. Și sórele iarăși face ce-a făcut, și tot așa o pate într'una cu Sân-Tóder și cu Sân-Nicórá.

Dar odată și odată tot o să scape el de păzitorii lui; dacă nu de Sân-Tóder, dar de Sân-Nicórá tot o să scape, că Sân-Tóder e tîner și are cai, dar Sân-Nicórá n'are cai și e bătrîn.

Stele logostele.

Departé, la răsăritul sórelui, au locașul sfînta Lunî și sfînta Vinerî, la sfînțitul sórelui sfînta Marți și sfînta Miercurî, iar la miadă-đi sfînta Joi și sfînta Duminecă. Iar la miadă-nópte locuesce singură, fără sóță, Simbăta, și ea nu e sfîntă ca tovarășele ei, și e străină între ele, căci tóte cele lalte sînt suroî.

Și e greú să găsești locașurile sfîntelor babe; și rar s'a întîmplat s'ajungă pe la ele vr'un Făt-frumos cu stema în frunte. Dar ci-că, tóte șase, afară de Simbătă, au câte o stea pe cer, și stéua fie-căreia stă tocmăi de-asupra locașului. Dar cine să scie care li-e stéua! Că dacă le-ai scio, te-ai duce tot cu ochii la ea și ai nimeri la locașul sfîntei.

Din vreme în vreme, când voia Dumneđeu să mai pedpséscă lumea, atunci să arătă orî o stea orî alta dintre cele șase stele ale sfîntelor babe, că veđi, babele sciú gândul lui Dumneđeu și, cum au suflet bun, dau de șcire creștinilor. Și nu s'arată orî care dintre stele, ci anumită una. Când e să fie cutremur de lume și ruptură de pămînt și scufundare de munți, s'arată stea galbenă, și asta e a sfîntei Lunî; la holeră și bóle s'arată stéua sfîntei Marți; la vër-sare de sânge și la cumplire de rësboie s'arată stéua sfîntei Miercurî. Stéua sfîntei Joi s'arată când e să fie potop și plóie cu trăsnete; a sfîntei Vinerî când o să fie îmúlțire de fiare sălbaticé cât să între prin sate, iar a sfîntei Dumineci s'arată la fómete.

Și ci-că mai e și a șeptea stea, care ar fi fost să fie a Simbetei, dar a rămas să fie a Maicii Domnului. Și când se va arătă stéua asta, va fi sfîrșitul lumii. Și aceste șapte stele pórtă crugul cerului, și se numesc stele logostele.

Babele și moșii.

Când e cap-de-primăvară, sórele dă să fugă spre miadă-ți, și din pricină că el s'abate din drumul lui, se clătesce temeiu lumii și încep ploile cu viscol și cu ninsóre înghețată. Și are sórele nouă cai la teléga lui, și atunci ia nouă babe rele și încalecă pe fie-care cal câte o babă, ca să bată caii și să-î gonéscă pînă să le iasă sufletul, ca ast-fel să scape cu fuga de pórtă cerului unde stă Sân-Tóder pazitor. Și scapă sórele și iese pe pórtă, dar Sân-Tóder alérgă după sóre și ca să-l prindă, își ia și el nouă cai și încalecă pe fie-care cal câte un moș, care a îmbătrînit mînând caii și scie rînduiala frînelor.

Și tot pămîntul și tótă firea stă amorțită opt zile de la plecarea lui Sânt-Tóder, că opt cai cu opt moși nu pot da de veste încotro a apucat sórele. Dar Alexe, moșul cel de-al nouălea, apucă tocmăi pe drumul pe care a apucat sórele, și-l zărește. Și acum toți moșii fug împreună după sóre.

Și în ziua asta se desmortește firea și ies tóte gângăniile pămîntului la ivelă, și șerpîi, și bróscele, și tot ce-a dormit peste iarnă. Dar dacă n'ar zări moșul Alexe pe șfintul sóre, gângăniile ar trebui să mai dórmă pînă în ziua când Alexe ar găsi drumul sóreului.

Și fug nouă zile babele, pînă să dea Sân-Tóder de veste că i-a scăpat sórele; și fug nouă zile moșii după sóre pînă să-l zărească; și trec nouă zile pînă ce apucă să iasă tóte vietățile din pămînt, ca semn de bună veste că n'are să piară pămîntul.

Și de aceea de la baba Dochia, cea mai strașnică dintre babe, sînt nouă zile pînă la Sân-Tóder, și de la Sân-Tóder sînt nouă zile pînă la Alexe, omul lui Dumneșeu, și de la Alexie nouă zile pînă la Buna-vestire.

G. Coșbuc.

O V O R B A

Care este omul ce, după ce a luat o bună educație, nu-și aduce aminte cu plăcere de aceia cari i-au dat-o și chiar de locurile cele nesimțitoare și mute unde s'a hrănit și cultivat copilăria sa?

Omiđile și mijlócele de a le stírpi.

miđile aduc mari pagube agriculturii și grădinăriei, fiind că se hrănesc rođend frunđele, florile, rădăcinile, mugurii și semințele vegetalelor. Ele au corpul viermiform, mólé, compus din 20 inele, în general fórte frumos colorate cu dungí strălucítore pe un fund negru. Capul pórtă șase párechí de ochi; gura e înarmată cu o páreche de mandibule, o páreche de fálcí, o buză și patru micí palpi; tóte au trei párechí de picíore articulate și mai multe párechí abdominale, al căror număr variază la diferitele grupe. Unele omiđi sînt góle, altele acoperite cu un fel de perí urzicanți, cari se rup ușor în bucăți producënd la om iritațiunii ale píelei. Acești perí înghițiți prin inspirațiune ocașionéză une-orí inflamațiunii primejdióse în căile respiratorií. În períoda de devastare ele își schimbă pílea de mai multe orí pentru ca să póttă cresce; cele mai multe scot mătasa din nisce glande tubulóse aședate de o parte și alta a tubuluí digestiv care se deschide în gură la basa buzei inferióre. Cu ea țes gogoșile în care se închid și stau fără să se mai misce și fără se mánince. În acéstă stare ele se numesc *Chrysalide*. Chrysalidele în timpul lor de repaos își desvoltă aripí, picíore și trompă prefăcendu-se în *fluturí* cari părăsesc gogoșile, își întind aripele și sbórá se caute fluturí de alt sex. Viața fluturilor este în general scurtă de tot. Eí alérgă de pe flóre pe flóre ca să sugă nectarul și îndată ce doí fluturí de sex deosebit au avut contact, bărbatul píere imediat, iar femeia după ce a depus *ouăle*. Din ouă se desvoltă iar omiđile, chrysalidele, fluturii și așa mai departe.

Omiđile au anumite plante cu care se hrănesc; unele specii se hrănesc numai cu frunze de hameiú, măr, pěr, prun, persic, etc. Fluturii, grație instinctului lor de conservațiune, sciú să așeze ouăle lor numai pe acele plante, cari au să servescă de alimentațiune tinerelor omiđi. Primăvara, când omiđile ies din oue se aruncă cu lăcomia lor proverbială asupra mugurilor fragedi, mănecând în timpul unei đile mai

mult de cât echivalentul greutateii corpului lor. Stricăciunile ce fac omiđile ar fi cu mult mai mari, dacá păsările nu le-ar distruge. S'a dovedit că o păreche de vrăbii cari aú puî distrug în timpul unei săptămâni 3.360 de omiđi pe săptămână. Apoi sînt fórte multe păsărele, cari nu se hrănesc de cât cu fluturi.

Un mijloc deci de a distruge omiđile precum și alte insecte vătămătore ca: cărbușii, lăcuste, etc. este de a protejă *păsărelele insectivore* (mîncătore de insecte.) Pentru acest scop în Franța și în Germania există numeroșe societăți formate din inițiativa învățătorilor și conduse de ei.

Noi credem că a venit și la noi timpul ca învățătorii să organizeze asemenea societăți și pentru acésta dăm mai la vale traducerea statutelor societății din *La Côte* (Francia) pentru protegierea animalelor folositoare și a cuiburilor din acea localitate pentru a servi ca model d-lor învățători cari se vor convinge că e bine să ia inițiativa pentru a înființa și la noi asemenea societăți.

STATUTE

Art. 1. S'a întemeiat de către elevii școlei de băieți, o societate care va purtă numele de *Societatea pentru protejarea animalelor folositoare și a cuiburilor*, din județul . . . . .

Art. 2. Acéstă societate primesce în sinul său membri onorari cari vor plăti o cotisație anuală de 1 franc, menită să încurajeze pe membrii activi, adică pe copiii mai mari de 7 ani cari se îndatoréză a urmă regulamentul și cari vor fi căpăt învoire de la părinți sau tutorii lor.

Art. 3. Scopul acesteii societăți este de a îmbunătăți sórta animalelor domestice, de a apără păsările mici, insectele folositoare agriculturii.

Art. 4. Societarii se angajéză pe onórea lor a fi buni și compătimitori cu animalele domestice, a nu luă parte la spectacolele unde durerea și mórtea ființelor nevinovate sînt prezentate spre plăcere, a se face apărătorii animalelor, cari din cauza ignoranței și a prejudițiilor sînt persecutate, a oprî distrugerea cuiburilor de pasări mici și, în sfirșit, a purtă răsboiú contra insectelor vătămătore agriculturii.

Art. 5. Societatea este condusă de un comitet compus din *învățător*, președinte de drept, și din 3 membri activi sau șefi de cartiere, aleși pe un an de conșcolarii lor și cari se pot realege.

Art. 6. Nimeni nu p $\acute{o}$ te face parte din societate dac $\acute{a}$ nu e bine v $\acute{e}$ du $\acute{t}$ de comitet sau de consiliul de administra $\acute{t}$ iune.

Art. 7. Cel d'înti $\acute{u}$ șef de cartier îndeplinește serviciul de casier, iar președintele pe cel de secretar.

Art. 8. Membrii societă $\acute{t}$ i $\acute{i}$ se vor întruni o dat $\acute{a}$ pe lun $\acute{a}$ într'una din salele localului de școl $\acute{a}$.

La fie-care întrunire, șefii de cartier vor citi rap $\acute{o}$ rtele lor și președintele va comunica rezultatele c $\acute{a}$ p $\acute{e}$ tate d-lui Președinte al comitetului în vederea concursului anual, la care societatea va trebui s $\acute{a}$ ia parte, dac $\acute{a}$ va av $\acute{e}$ loc.

Art. 9. Șefii de cartier vor isc $\acute{a}$ li țilnic în carnetele lor, o dat $\acute{a}$ cu numele societarilor și num $\acute{e}$ rul insectelor v $\acute{a}$ t $\acute{a}$ m $\acute{a}$ toare distruse între orele de clas $\acute{a}$.

Art. 10. Este cu totul oprit ca cine-v $\acute{a}$ s $\acute{a}$ caute cuiburi, numai acelea car $\acute{i}$ din î $\acute{n}$ tmplare se vor descoperi, vor fi puse sub protec $\acute{t}$ iunea societă $\acute{t}$ i $\acute{i}$ și președintele va ține s $\acute{e}$ m $\acute{a}$ de dinsele.

Art. 11. Societarii meritoși vor fi r $\acute{a}$ spl $\acute{a}$ tiți; membrii car $\acute{i}$ se vor abate de la regulamentul vor fi blamați în public sau dați afar $\acute{a}$ din Societate.

Art. 12. Societatea va face tot ce va depinde de dinsa pentru a micșor $\acute{a}$ stric $\acute{a}$ ciunile făcute de omiđi, c $\acute{a}$ r $\acute{a}$ buși și de larvele lor.

Art. 13. Ea va primi și va pl $\acute{a}$ ti dup $\acute{a}$ preț $\acute{u}$ l hot $\acute{a}$ rit de consiliul de administra $\acute{t}$ iune omiđile, sau c $\acute{a}$ r $\acute{a}$ buși prinși în comuna. . . . .

Art. 14. În fie-care an la timp favorabil, un num $\acute{e}$ r de lucr $\acute{a}$ tori pl $\acute{a}$ tiți de societate vor fi duși pe terenurile devastate de omiđi, c $\acute{a}$ r $\acute{a}$ buși și de alte insecte v $\acute{a}$ t $\acute{a}$ m $\acute{a}$ toare.

Art. 15. Subven $\acute{t}$ iunea ce s'ar acord $\acute{a}$ societă $\acute{t}$ i $\acute{i}$ de comun $\acute{a}$ sau district va fi î $\acute{n}$ trebuințat $\acute{a}$ numai pentru a se pl $\acute{a}$ ti produsele omor $\acute{i}$ r $\acute{i}$ de insecte v $\acute{a}$ t $\acute{a}$ m $\acute{a}$ toare.

Art. 16. Numai Adunarea Societă $\acute{t}$ i $\acute{i}$ p $\acute{o}$ te hot $\acute{a}$ ri disolvarea ei; în casu acesta, produsele vor fi v $\acute{e}$ rsate în casa școl $\acute{e}$ lor.

Art. 17. Aceste statute vor fi supuse aprob $\acute{a}$ r $\acute{i}$ Inspectorului general și nici o schimbare nu se va put $\acute{e}$ face f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ consimțim $\acute{e}$ ntul administra $\acute{t}$ iunii.

Dr. N. Leon.

UN CUVÎNT

Un înv $\acute{e}$ țator nu trebuie nici însuși s $\acute{a}$ aib $\acute{a}$ vișit, nici în școlarii s $\acute{e}$ i s $\acute{a}$ le sufere.

FONOGRAFUL

e câte ori vorbesc despre fonograf, par'că mă vîd acum 11 ani în sala cea mare a gimnasiului din Giurgiu, minunându-mă împreună cu cei-l-alți conșcolari împrejurul unui aparat cocoțat pe o masă înaltă de vre-un metru și jumătate, cu o pîlnie mare căscată în spre noi, de par'că vrea să ne îmbuce. Un nîmț slăbănog ne explică într'o romînescă pocită, că: fonograf este un scienția de «Pamerichen Edison, care se compune dintr'un membrana care vibréză și scrie vorba, flueratul și cîntecu, pe un fîoia de cositor, apoi trimetem fîoia la un prieten, care pune la mașină tot ca asta și începe să chinte. Să facem un proba și începea cu glas tare, de ne spîrgea urechile: «Salutare fonograf!! O Romînie, o dulce țară. . . . ha ha ha!!! Mașina se învîrtîa în acest timp, apoi nîmțul încetă de a măi cînta, întorcea nisce șurupării și mașina începea să bilbîie foarte încet — aprópe nisce șópte — și pe nas: «Salutare fonograf!! O Romînie, o dulce țară!!... ha ha ha!!! iar noi plecăm fermecați de mașina nîmțului, aprópe hotărîți a crede că lucréză cu spiriduș.

* * *

Maî înainte de a vedé din ce se compunea mașina nîmțului și cum funcționă ea, să ne lămurim puțin asupra naturii sunetului.

Tot ce ne atinge urechia se numesce sunet.

Sunetul este datorit unor mișcări foarte repeđi, pe cari le face corpul care îl produce. Clopotul, care bălăngănesce, e supus unor mișcări foarte repeđi, cari se pot simți, căci séménă cu nisce furnicături ce ne trec prin mână, dacă îl atingem când sună. De ne-am uita cu luare aminte la vióra orî-căruî lăutar, am observă că, pe când trage cu arcușul pe córdă cea grósă, ea se arată măi umflată la mijloc.

Ce măi atătă vorbă? De am presără nisip pe pîlea unei tobe, pe care o ținem în mână, am vedeà că, pe când ea sună, nisipul saltă mereu.

Rămâne deci hotărît că *sunetul este datorit mișcărilor saū*, pentru că lucrul nu e greū, hai să dîcem cu toții, *vibrațiunilor corpurilor*.

* * *

Pentru ca noi să auzim un sunet ore-care, trebuie ca mișcările saū vibrațiunile, cari i-au dat nascere, să ajungă pînă la urechia noastră, pe care s'o atingă saū să o impresioneze, cum se mai dîce.

Cum se face că vibrațiunile unui clopot ajung pînă la urechia noastră? Fôrte ușor: Corpul vibrând, mișcă aerul din prejur și aceste mișcări ale aerului vin saū *se propagă*, cum se spune, din aprôpe în aprôpe pînă întîlnesc urechia noastră. Cum că în adevăr aerul se mișcă și el, când se produce un sunet, e faptul că, dacă se dă foc unui tun de prin apropiere, saū, dacă trece musica mare pe lîngă noi, se sdruncină gémurile și ca să nu mergem așa de departe: de ce nu e bine să țipăm cucurigu în urechia cui-vă? Pentru că aerul vine cu furie și-i lovesce o parte a urechii, numită *timpan*, așa de tare că i-o sparge și omul rămâne surd.

Va să dîcă: orî-ce sunet, fie el cât de slab, pune aerul în mișcare, mișcările aerului se răsîndesc în tôte părțile și de aceia, când vorbim cu cine-vă, ne aude orî unde s'ar găsi el, nu numai în fața noastră ci și înapoi, la drépta orî la stînga.

Vibrațiunile aerului pe de altă parte lovesc nu numai urechia noastră, dar și tôte lucrurile ce ne înconjoră. Aceste lucruri însă nu simt și de aceia un părete saū un scaun nu vine la noi când îl chîemăm. Nu e însă mai puțin adevărat că, de ar fi o hîrtiuță fôrte aprôpe de un părete, și am strigă orî am cântă pe lîngă ea, s'ar atinge ușor de părete. Dacă hîrtiuța ar fi plină de cernelă, pe partea din spre perete, așa e că, de câte orî s'ar atinge de el, l-ar pătă puțin cu cernelă?

Ia să ne închipuim acum că în loc de părete avem un sul de hîrtie, care se învîrtesce și că în fața sa, în loc de hîrtiuța de mai sus, avem o pîlnie cu gâtul larg și că în fundul ei am întins ușor o pîleliță de tobă, — care în acest cas iea numele de *membrană saū diafragm*—și că pe acea membrană am lipit cu puțină cêră roșie în spre sulul de hîrtie un vîrf de creion.

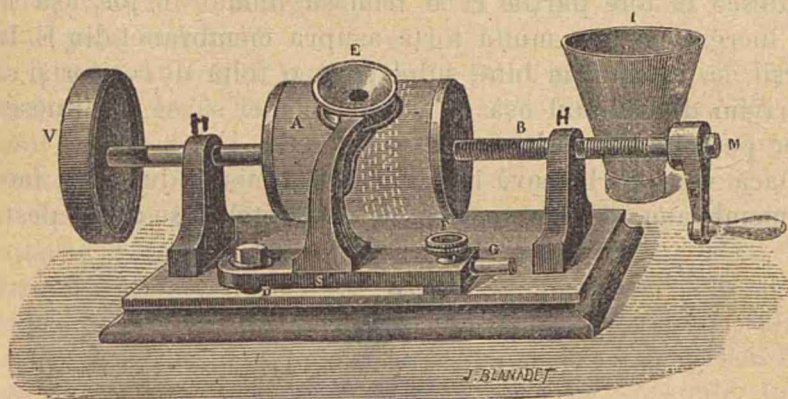

Așa e că, dacă vom vorbi înaintea pîlniei, aerul se va mișcă, va vibra și se va mișcă odată cu aerul și membrana din fundul pîlniei. Virful de creion va vibra și el și va lăsa pe sulul de hîrtie, care se învîrtesce, niște puncte, un fel de scrisore, pe care noi n'o înțelegem, care nu e alt-cevă de *cât sunctul scris de către sine însuși*.

Apoi dacă scrie sunetele, avem atunci ceia-ce se cheamă un *fonograf* (1). Dar de la acest aparat pînă la fonograful lui Edison, mai e ceva.

* * *

In loc de sulul de hîrtie în fonograful lui Edison, avem un sul metalic A, gros de 1 decimetru. Acest sul are înfă

țișarea unui șurup gros, căci întocmai ca și un șurup are d'acurmezișul un șanț, ce se poate vedé foarte bine. Prin mijlocul acestui sul trece un altul cu mult mai subțire B, numit ax, care e un adevărat șurup prins în două piulițe H H, care forméză cei doi stîlpi cari susțin sulul. Axul e terminat cu un mâner sau manivelă M, cu care-l putem învîrti.

Pentru ce axul e șurupuit? Pentru că sulul nu numai să se învîrtescă de jos în sus, dar să se ducă în același timp în spre stînga, căci, de s'ar învîrti în loc, atunci semnele

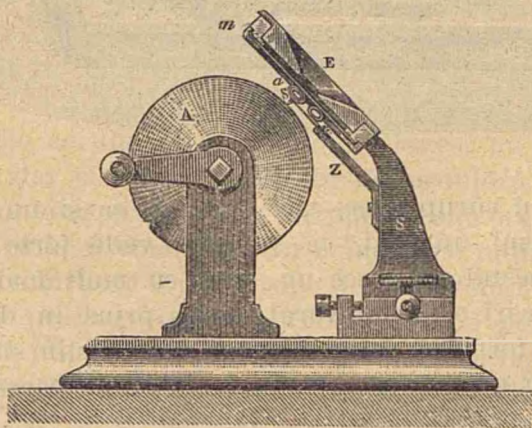
(1) Numele de fonograf vine de la două vorbe grecesci, ca m-néză: *scrii vocea*. Ar merită mai mult ceva de cât acest nume, de ór-ce fonograful nu numai că scrie vocea precum și oricare alt sunet, dar poate, la un moment dat, să le și reproducă.

ce le-ar face virful, s'ar călcă unele pe altele și nu s'ar mai înțelege nimic.

În fața acestui sul se găsește, susținut pe un picior S, pîlnia E, care, după cum se vede pe figură are o găurică neagră, în fundul căreia se află membrana, formată în cazul de față, dintr'o foiță subțire de metal sau dintr'un mineral ce se poate desface în foi foarte subțiri și elastice, numit *mică* și care se pune pe la ușile sobelor de fier în loc de gémuri, căci nu se topește ca sticla. În loc de virf de creion avem aci un virf de oțel.

Pe figură se mai vede o pîlnie mare I, numită cornet, care se înșurupază peste diafragmul E. Înțelegeți de ce: vorbind în gura pîlniei tótă mișcarea aerului nu se mai răs-pîndește în tóte părțile ei e trimesă numai în jos, așa în cât lucrează cu mai multă forță asupra membranei din E. În sfîrșit, să înfășurăm bine sulul A cu o foiță de cositor și să potrivim diafragmul așa ca virful de oțel să se sprijinească ușor pe foița de cositor.

Dacă vom vorbi ceva în pîlnie, aerul mișcându-se, va face ca membrana, și prin urmare virful de oțel să se apese peste

fóia de cositor și, pentru că sulul e șențuit, se va face acolo o mică scufundătură. Scufundătura aceia este un sunet înscris. Dacă sulul ar sta pe loc pe când vorbim, atunci tóte sunetele, înscriindu-se în acelaș loc, s'ar adînci scufundătura și s'ar strică ceia-ce se înscriesese mai nainte. Dacă însă, pe când vorbim, cine-vă învîrtesce manivela M, atunci vom

avé pe foița de cositor o mulțime de scufundături mai mult sau mai puțin adânci, după tăria sunetelor.

Iată deci vorbirea scrisă, înregistrată pentru tot-d'auna! Dacă dorim s'o reproducem, ridicăm diafragmul, aducem ușor sulul în poziția în care se află la început, lăsăm iarăși diafragmul așa încât vârful de oțel să se sprijine ceva mai tare pe foița de cositor și începem a învîrți manivela ca și mai nainte. Vîrful ascuțit urmează atunci exact același drum, se scobórá și se ridică tocmai ca și mai nainte. Pe de altă parte, vârful fiind legat de membrană, o face ca ea să vibreze întocmai cum vibrase mai nainte supt influența aerului. Ea, la rîndu-î transmite vibrațiunile sale aierului, care le aduce pînă la urechia noastră, producînd aceleași sunete. Deci vocea va fi reproduasă. Mai simplu principiū nici nu s'ar puté închipui!

Numai o simplă întimplare a făcut pe Edison să inventeze la 31 Iulie 1877 mașina pe care o descrierăm aci. Primul fonograf, pe care l-a construit el, se găsesce acum la museul din South Kensington.

Cu iuțela fulgerului se respîndi vestea despre minunatul aparat. Tótă lumea se ocupă de *mașina care vorbesce*. Se trîmbiță că el va permite înscrierea sunetelor și fidela lor reproducere orî de câte orî am vrea, că va puté înlocui scrisorile, trimițînd prin poștă, în loc de hîrtie scrisă, foița de cositor care, pusă pe un aparat la fel, să spuie însăși cele ce conține, etc. . . .

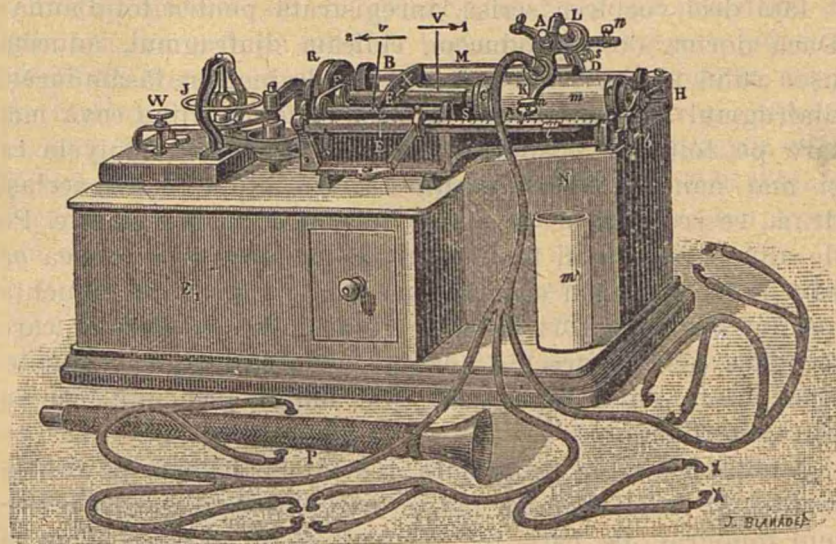
Grozavă deziluzie!! Aparatul, de și minunat ca principiū, eră însă fôrte costisitor, greoiū în mișcări și în pronunțare, abiă înscria sunetul O și întăriă afară din cale sunetul R și óre-care vocale.

Afară de acesta, se auđiau ceva sunete, dar nu se distingeau finețele, cari fac ca vocea lui Stan să nu semene cu a lui Bran.

Care să fi fost cauza? S'a constatat că tot beteșugul veniă de acolo că se întrebuiņa foița de cositor, care nu e tocmai sensibilă. Edison însuși eră desnădăjduit de aparatul sēu; totuși nu încetă de a-l perfecționă neîncetat așa în cât la expoziția universală din Paris de la anul 1889, presintă visitorilor un aparat aprópe desăvîrșit.

Figura alăturată represintă un asemenea fonograf.

Nu-l vom mai descrie în toate amănunțele sale. E de ajuns să spunem că foia de cositor este înlocuită cu un manșon

de ceară, obținută din amestecul cerei de albine, care e môle, cu ceară de *carnauba* (un palmier ce crește din belșug prin nordul Braziliei). Acesta ceară stă pe frunzele copacului ca un fel de praf.

Din amestecul celor două feluri de ceară, se capătă o substanță destul de môle pentru a pute prinde toate finețele membranei vibratorii și destul de tare pentru a rezistă loviturilor, de cari de alt-fel trebuie ferită cu îngrijire.

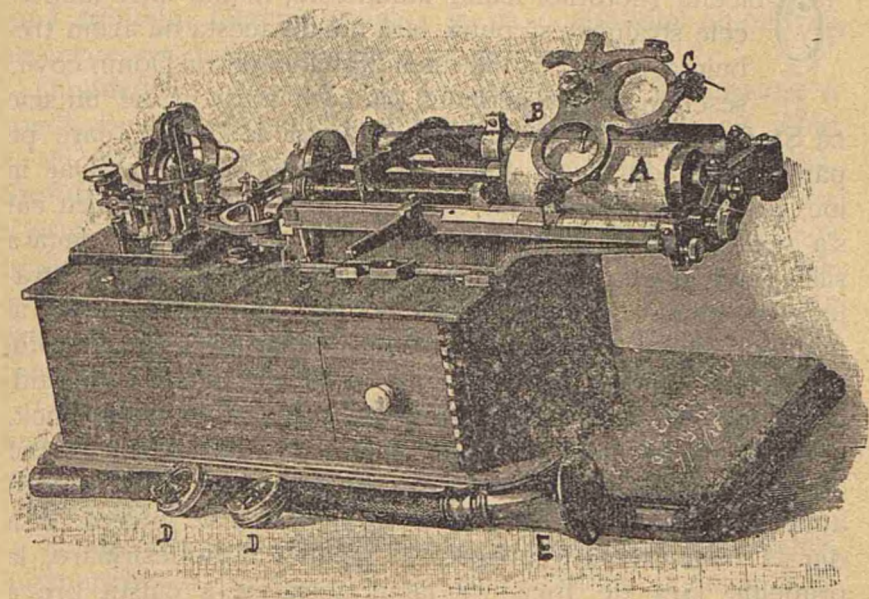
Greutatea cu care se întindea bine foia de cositor pe vechiul fonograf e înlăturată prin aceea că manșonul de ceară se fixează foarte ușor pe sulul metalic, împingându-l cu mâna.

Pe de altă parte, în loc de un singur diafragm, noul aparat are două: unul pentru înregistrarea sunetelor L, numit *Recorder*, iar altul *Reproducer*, K, pentru reproducerea lor. Aceste diafragme sint fixate pe un cadru metalic, ce se poate învîrți împrejurul fusului A, așa în cât putem face să vie în dreptul manșonului de ceară diafragmul recorder sau reproducer.

Când dorim să înregistrăm sunetele, fixăm pe diafragmul L tubul de cauciuc P, care ține locul cornetului din vechiul fonograf, iar, când dorim să ascultăm ce spune fonograful,

aducem în dreptul manșonului diafragmul K, pe care se fixează un tub de cauciuc, ce se sub-împarte în mai multe ramuri, terminate fie-care prin câte două tuburi mici de os x, x , cari se introduc în urechi.

Trebuie să mai adaogăm că mișcarea cilindrului se obține cu ajutorul unui motor electric, ascuns în cutia E, și care dă o mișcare foarte regulată.

Acest aparat e construit cu o precisiune deosebită: s'ar dice un adevărat ceasornic.

Cu el nu numai că se pot înregistra și reproduce sunetele izolate sau combinate la un loc, dar încă se poate cunoște cu siguranță vocea celui care vorbește sau felul instrumentului care cântă.

Un singur cusur are acest fonograf: trebuie ca tubul principal să aibă atâtea ramuri câte persoane doresc să asculte; prin urmare nu poate profita dintr'oa dată de cât numai un mic număr de persoane. Pe lângă acesta nu vorbește tare și apoi unde mai pui prețul lui afară din cale de mare!

(Sfârșitul în No. viitor). .

Stelian Petrescu

Licențiat în științele fizico-chimice.

CUVÎNT DE ÎNGROPARE

Vechiului Ștefan V. V. Domnul Moldovei

Ce s'aŭ numit Mare pentru marile vrednicii și vitejii ale sale (1).

Partea întâia.

biceul rhetorilor când laudă este, nĂmul ĩntre laudele cele strĂlucite sĂ punĂ. IarĂ noi de acĂsta nu avem trebuintĂ, pentru cĂ mĂrimea taptelor acĂstui Domn covirșese ĩnalțimea nĂmului din care a eșit. Cine nu știe cĂ Ștefan dintr'acea domnĂscĂ rĂdĂcinĂ a odrĂslit, care pe pĂmĩntul Moldovei cu ĩnalte vrednicii l-aŭ umbrĩt? Dar ĩn loc cĂ nĂmul cel luminat ațĩtĂ trufia altora, acĂsta cu cĂt s'a vĂduț mai de nĂm, cu atĂta mai vrednic sĂ se facĂ a silit. CĂci judecĂ cĂ din fapte ori se ĩntunecĂ ori se strĂlucesc nĂmul. Pentru acĂsta nimeni de acĂst nume al nĂmului sĂ se trufĂscĂ l'a vĂduț, depĂrtĂndu-se cu totul de socotĂla acelor cari, moșĩ și strĂmoșĩ lĂudațĩ numĂrĩnd, celor mai necuviĂse fapte urmĂzĂ, sub acĂl nume strĂlucit, gĂndĩnd cĂ hĂrnicia pĂrĩnțĩlor este a lor. Iar acĂsta, uĩtĂnd acele a moșĩlor de erĂ nĂscareva fapte lĂudate, nu-șĩ aduceĂ amĩnte fĂrĂ numai ca sĂ le facĂ, ori sĂ le ĩntĂcĂ. AșĂ dar la ostenĂlĂ tĂrĂ preget, la odĩhnĂ fĂrĂ desfrĩnare, la primejdii fĂrĂ de fricĂ, s'a fĂcut acĂla ce a cĩstit pre a sa sĂminție, iarĂ nu pre dĩnsul strĂmoșĩi.

Aduceți-vĂ amĩnte, auđitorilor, de acele vremi turburate, cĂnd nu veniĂ Domnii ĩn Moldova fĂrĂ numai cu puterea armelor, ĩntrĂnd ca ĩntr'o țarĂ strĂinĂ, ce șciĂ cĂ nu vĂ sĂ le rĂmĩe, nu sĂ caute sĂ ocĂrmuĂscĂ, ci jĂfuiĂ și apucĂ care cum putea, fĂcĂnd un teatru al ticĂloșĩilor, vrednic de lacrimi. Dar acĂste lacrimi duiĂse, acĂste suspinuri ale patriei și plĩnsuri, dupĂ ce s'a ĩntĂrit ĩn vĩrstĂ, Ștefan, ștergĂndu-le le-a potolit, și ca ĩntr'o turburare de valuri și de vifor, cu sine linisce a adus, și drept fiu al patriei, bun domn, și adevĂrat creștin, prin fapte s'a arĂtat.

Pe țarĂ a ușurat, obiceiuri bune a ĩntĂrit și pravoslavia a pĂzit. Dar atuncea cĂnd el tĂte le așĂdase și rĂdĂcina pricilor rupșese, și sĂ guste o pace iubitĂ lui Dumneđu și

(1) Veđi No. 18.

omenilor, când-đic, începuse țara și supușii lui să înflorescă, vécul cel de aur să se înoiască, iată demonul gălcevilor, cu făclia zavistiei aprinsă, arde inimile celor de prin prejur megieși, cari cu ochiú lacom sfeđile Domnilor mai dinainte privind, sta gata să ne înghiță, și vedénd că a luat cârma domniei acela pre carele nu numai volburile și mâniósele valuri nu-l sparie, ce și furtunile potóle, și drept sciind drumul seú, către scopos alérgă, sar cu toțiú, resună trímbița, fulgeră armele, și ca o apă din munte să ne înece cu mulțimea oștilor se pornesc.

Dumnezeule Sfinte ! Tu ești împărțitorul biruințelor, și voinđ, tu scii alege organ prin care să aperi pre cei iubiți ai tói, și să respălătesci acelora cari n'aú plăcut ție ! Așa, Stefan, ca un alt Machabeú, strńnge ostașii seí lńngă sine, și prin singurá a lui vítézá îndrásnelá, și inimile tutulor aliná și de nádejdea biruinței ímple, ese ínaintea celor ce náđjduiá brațului lor și pre noi mai ínainte ne înghițiá, bate pre unii cu tárie, opresce pe alții cu chibzuiala svatului, pre cei-l-alți ca pre o pulbere îi ímprásce și rămáne biruitor.

Óre ce socotiți că după biruința acésta a făcut ? A urmat acelora cari đic : «Eú isbándii, cu puterea mea am biruit, sabia mea pre vrájmași a resturnat,» să strige ín bancheturi și să chiuíascá ? N'a făcut așa Stefan Voevod ; ci ínđată alérgă cu mânilé íntinse la Altariul lui Dumnezeu, íngenunche și đice : «Tu ai biruit, Dómne, a ta este isbinda ; eú sńnt o nimicá ínaintea ta !» căci scia, că ín zădar se ostenesce cel ce privighiazá, dacă nu pázesce Domnul cetatea. Veniți acum, o voi cari vé láudați ín puterea brațului vostru, și vedeți cum vítézul acesta este mai gróznic cu rugáciunea ín gurá, decât eí cu sabia ín mână. Și mai apoi vedeți, đic, trupurile celor asemenea voué, mâncare cânilor și sufletele lor la Iad trámise.

Dar acésta biruință, o auditorilor ! nu fu decât điorile de đí, care lumina sórelui ne vestesce ! La altele și ma strălucite, Dumnezeesca Pronie îl páziá, vrénd printr'ínsul, ca óre când ín vremile de demult lumii să arate că mulțimea și tária ímpotriva Dumnezeescii puteri nimicá nu folosesc, ce miluesce pe care vrea și nu se îndurá de carele îi este milá. Departe de aice tótá măgulirea, care dá Voevodului lauda biruinții și uitá pricina cea mai dintiú și ajutorul de sus, fără de care nimicá nu se póte isprávi.

Însă și pre acea mișea slăbiciune și lene să o gonim, care totă ziua trîndăvindu-se, mîncarea fără de ostenelă o cere, ca când lui Dumnezeu n'ar fi mai urîți cei leneși, decât cei obraznici. Așă dar, puind temeiu nădejdea în Dumnezeu, și adăogînd spre sporirea lucrului și omenescă silință, vom face acea creștinescă biruință, care pre armele nevedușilor vrăjmași sd robesce, și ca un vînt iute, pre cei mai înrădăcinați copaci ai seminției lumesci rumpînd, îi restornă.

(va urma)

DE ȚINUT MINTE

Un tată care aveă numai o fică a cerul povață unui filosof asupra alegerii ce trebuia să facă pentru dînsa între un om sărac, dar vrednic de cinste și altul bogat fără nici un merit.

— *Eū prefer, a răspuns filosoful, un om fără sture de cât o stare fără om.*

SPERANȚA

S*n lupta grea a vieții, speranța este o forță care întrefine și sporesce viața omului. Speranța mîngăie pe ocnaș sub greutatea lanțurilor, speranța nutresce pe muncitor, tot ea ascunde durerile bolnavului și-l abate de la sinucidere, spunându-și tot d'auna: «pe mine, fericire».*

Speranța susține și pe marinar, care, izbit de furtună, rătăcesce prin imensitatea oceanului. Ea nu părăsesce nici pe cel ce mîre.

Speranța ne îndemnă să străbatem munții și să cutrecăm mările; tot ea ne împinge prin întinsele regiuni ale aerului și prin locurile neumblate de omeni. Și filosoful ostenit în góna lui după adevăr, se mîngie tot cu speranța, fiind-că cine scie «tot trebuie să fie unde-vă adevărul, numai noi nu l-am găsit încă», cum fôrte bine reflecteză regina noastră filosofă.

Speranța e un fel de providență, care ne duce numai

înainte. Ea este pentru noi, cea ce razele sórelui sînt pentru flori. Intocmai cum flórea se înveselesce și pare că surîde când aú lovit-o razele sórelui; tot așa și omul, hrănit de speranță, pare că reînvie și are încredere în el. Să sperăm, fiind-că sperând, organismul nostru se întărește și ne pregătesce mai bine în lupta în contra greutăților și a încercăturilor, cari ni se pun în calea de urmărire și de realizarea telului pe care ni l-am propus.

C. I. Tomulescu.

Sarea de bucătărie în medicină.

 în timpurile cele mai vechi, sarea de bucătărie a fost întrebuințată în medicină și este o substanță ale cărei daruri nu trebuie să le uităm, mai cu seamă când sîntem la țară, și nu putem avea la îndemână așa de ușor doctorii.

Sarea de bucătărie, numită în medicină clorură de sodium, mîncată în cantitate mare, servesce ca purgativ. A fost încercată chiar în vindecarea frigurilor, și în multe casuri ele aú fost vindecate. În casuri de indigestie (greutate mare la stomah după masă) ținînd sare să se topescă în gură și înghițînd-o, numai decît bolnavul se simte mai bine. Apa sărată să scie că este cea mai bună doctorie contra loviturilor și a scrîntiturilor.

Sarea meruntă singură, saú amestecată cu seú și uleiú de in și pusă călduță la gât, este una din cele mai bune doctorii contra gălcilor.

D-l Dr. Ancelon pretinde chiar, că frecând corpul unor bolnavi de otică cu această alifie, mai întîi a produs o erupțiune ca de vărsat, care a făcut mult bine bolnavilor, mai cu samă la începutul bólei. Băile de picîore, în apă sărată, este unul din cele mai bune mijlóce contra congestiunilor cerebrale (amefelelor).

Doctorul Talysine, din Moseva dá următorul tratament contra reumatismului învechil.

Să frecă bine încheeturile pe unde se simt dureri cu sare de bucătărie muiată. După fic-care frecătură să înfășórá părțile bolnave cu o cărpă de lână. Acest lucru să

face în fie-care séră. Durerea și umflăturile încheeturilor încep a scădea și în trei sau patru săptămâni bóla este cu desăvîrșire vindecată.

In sfârșit doctorul Leslie din Edimburg, încredințasă că să vindecă la minut durerile de măsele și durerea de cap, dacă să pune sare în nas, fie trăgînd-o în nas, ca pe tabac, fie suflînd-o în nurea nasului de partea unde ai durerea.

O doctorie minunată contra reumatismului este și acesta :

Să ia o sticlă de un chilo și jumătate, se pune în ea un litru de spumă de rachiū de drojdii și apoi să tórănă sare pînă să umple sticla. Să pun séra cârpe muiate în acest rachiū pe părțile bolnave, și peste cât-vă timp esci vindecate. Pentru durere de cap să pune la mólele capului (creștetul capului) sarea acesta din rachiū și trece durerea.

C. P. T.

Povestea lui Bogdan Dragoș Vodă și a Bourului.

VI.

Găsirea Brandei (1).

(Sfîrșit.)

ierise amîndoi Tătarii, pierise și bătrînul și credinciosul Humă; rămăsese însă sërmanul Gramen cu otrăvita săgétă în crucea spatelor. Se chinuia să și-o scótă, dar nu putea, ajutor n'avea la cine să cêră; își mlădie mâna, apucă săgéta, însă, vai! o trase strîmb și o rupse; nu mai eră chip de scăpare cu viață. Tinerețea și virtutea îi ajută să mai dăinuiască cu vieță câtă-vă vreme, dar puterile îi scădeau cumplit de iute, vedeă el că mórtea n'o să întîrzie a-i cere viața, și-i părea grozav de reu că nu-i măcar Branda, pentru care el s'a jertfit, ca să-l mîngăie într'a lui grósnică durere. Plîngea că nu-și póte vedea pe tatăl seū, bătrînul Negrilă, pe ale cărui cuvinte cu atată sfințenie le-a ascultat; mai amar însă plîngea, mai adînc suspină și nu putea să móră când își amintea că jertfele ce

(1) Veđi No. 16, 17, 18, 19, 20.

a făcut și chinurile ce a înfrint, el și tatăl său, nu vor da ródă. Plângea cu hohot că Dómna Românilor va căde în mâna dușmanului, fără să scie el că Bogdan venise, că Tătarii fusese bătuți și alungați, că Haroboe fusese omorit.

Trăgea de mórte, lungit în poteca ce ducea spre pescera Dochiei, gura i se înclăștase, limba i se legase, însă cunoscința tot nu și-o pierduse, când iată și Bogdan, ce

răsbătuse codrii în fuga mare căutându-și mirésa răpită, sosi cu cetașii săi și cu sihastrul Coma. Dădu peste Gramen pe care îl cunoscú îndată, după spusele lui Negrilă, că acesta trebuia să fie unul din tovarășii de fugă ai Brandei. Il întrebă, dar murindul nu răspunse nici o vorbă, ci cu ochii plini de sânge și de lacrimi îi făcu cu mâna semn, arătând spre pesceră. Se uită Bogdan în dreapta și în stînga, dar pe celă-l-alt tovarăș, Humă, nu-l vădu, căci el pierise în luptă cu Tătarul, apărând poteca.

Ca un fulger trecu prin mintea lui Bogdan ideia de vr'o nouă primejdie. Lasă pe murindul Gramen, în paza unui cetaș al său, să-și dea obștescul sfîrșit, iar el cu călugărul Coma și cu cel-l-alti tovarăși se duce iute spre pescera Dochiei, să-și găsească Domnița, dar nu găsi nimic.

Trist, gânditor, sfărămat de oboselă și de necaz, ședú binișor jos în pesceră pe mușchiul răcoros de la picioarele Dochiei. Rupt de ostenelă, adormi o clipă. Fel de fel de visuri îi frămîntău creierul, unele mai mărețe de cât altele.

Pe când mintea lui se plimbă prin lumii străine, iar trupul i se odihneă în casa fetei strălucitului Decebal, sihas-trul Coma cercetă prin împrejurimi și dete de Branda în chilia de piatră a pustnicei Nona. O luă de mână și împreună cu Nona o duseră în pescera Dochiei, unde Bogdan, mirele ei, își odihniă obositu-i corp de atâta trudă. Bogdan, se trezi din lungu-i șir de visuri, iar dinaintea sa vëdu o minune neașteptată, pe pustnic, pe sehastră și pe aceea-ce o căută, pe Branda. Cu ochii plini de lacrimi de o bucurie ne mai audită, sehastrul Coma încredință pe Branda lui Bogdan, bine-cuvintându-i. Pustnica Nona, păzitorea zinei Dochia, rămase în acastă pesceră, iar Bogdan cu iubita sa mirésă Branda și cu neadormitul pustnic Coma, se depărtară pe potecă spre locul unde puțin mai înainte vëduse pe nenorocitul Gramen, trăgënd de mörte. Găsi aci păzitorul, ce-l lăsase, însă Gramen eră mort; fața lui nu eră posomorită ci veselă, căci Dumneșeu păstrase o scântee de viață în trupul seü mai mort și nu-i luase încă mintea când sosi Bogdan cu sehastrul și cu ce-l alți în căutarea Brandei. Muri ridënd și vesel că nu i-a fost munca în zadar, căci Dumneșeu i-a ajutat să vadă pe Bogdan, Domnul Românilor și stîrpitorul liftelor străine.

A plins Branda corpul sârmanului Gramen, mintuitorul vieții sale; a plins și Bogdan pe cel ce i-a scos din atâtea primejdii pe mirésa sa. A plins și sehastrul Coma pe Gramen, bunul Român, care pentru dorul și iubirea țării sale și a tuturilor Românilor ș'a pus vieța în primejdii atât de mari. O movilă și o cruce s'aü ridicat peste trupul, mare-lui și bunului la inimă Român, Gramen, și Branda, plingënd pe al seü mintuitor, împletì o cunună de stejar bătută cu floricele albastre numite «*nu mă uită,*» apoi udând-o cu ale sale țierbinți lacrimi, suspinând, i-o puse pe mormînt. Nu trecü mult și un mic schit de călugări se făcu aici, unde bătrînul Negrilă, tatăl lui Gramen, își petrecü în pace și în liniște rămășița dîlelor sale.

Mirii Bogdan și Branda s'aü dus la *Boureni*, unde aü sărbătorit îndoită sărbătore: a nunții și a *liberării patriei străbune de barbarii cari o cutreerese și o pustiise în timp de sute de ani.*

Tătarii și alte nêmurì străine, alungați fiind de către Bogdan-Dragoș-Vodă, îndată multă româname, prieteni și cas-

nici de ai lui Bogdan, chemați fiind de către el, au venit și s'au așezat în pământul Moldovei, pustiit de barbari.

Bogdan a domnit cu multă dreptate și blindețe câți-vă ani, iar după dînsul au venit pe scaunul Moldovei, feciori și nepoți de ai lui mai multe rînduri de urmași, sub cari toți Românii s'au unit, au împoporat ca din nou această țară mîndră și frumoasă. Din nîmul lui Bogdan au eșit alți Domni pentru țară, mari, viteji și buni, despre cari voiîu vorbi altă dată.

Așă, iubite cititor, au muncit cu sudori de sînge strămoșii noștri de au apêrat acest pămînt pe care noi îl a-răm și semănăm; străbunii noștri nu s'au lăsat a fi amăgiți de prieteni de prin prejur și s'au pus împotriva-le cu cuvîntul și cu arma de ne-au lăsat nouă, feciorii lor, acest pămînt mănos și frumos, dar ne-au lăsat și grija să-l păzim cu al nostru sînge, ca neatins și nerășluit, cu a noastră voie, să-l lăsăm urmașilor noștri.

Să ne iubim țărîna în care zac oșele părinților noștri.

Să ne învățăm copiii să-și iubescă căminul și vatra pe care au crescut și mai bine să móră pe câmpul luptei, de cât s'o vadă în mâna străinului. Să ne iubim țara prin care sîngele moșilor noștri a curs în șirôie, apêrînd-o ca să fim vrednici următorii ai lor.

Să vrem a urmă pilda frumoasă, ce ne-au lăsat-o bunii noștri, și vom puté.

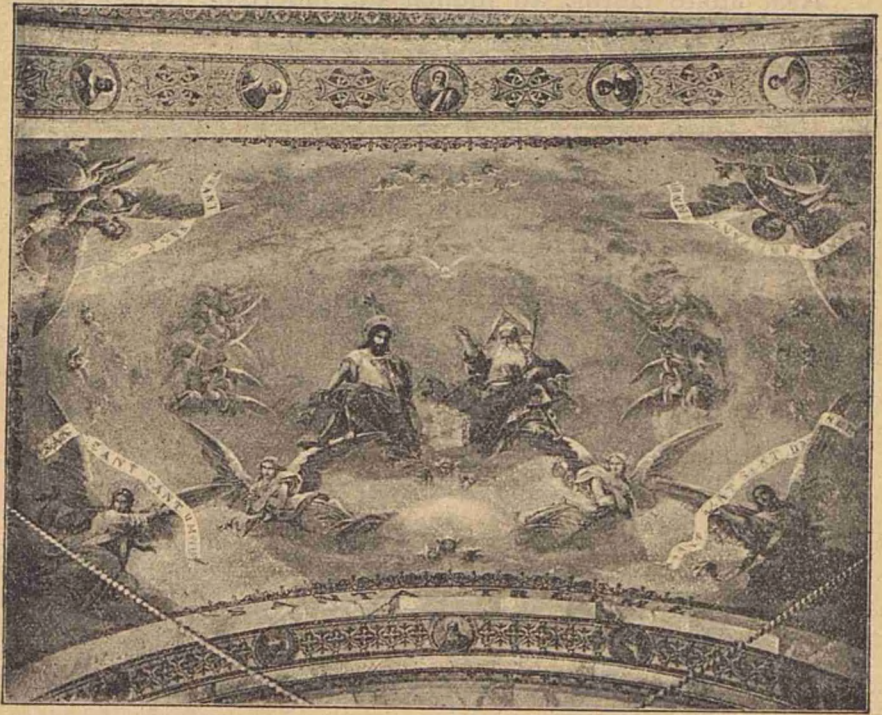
I. N. Ciocan.

DIN VECHIME

Eră într'un oraș Murganza, un cetățean numit Cambal, cel d'intîiu al cetății prin bogățiile și slava sa. Acesta eșind într'o di ca să mîrgă la vînătoare, a fost surprins de hoți și, ca să scape, a apucat în fugă drumul orașului. Pe drum l-a întîlnit tatăl său, numit Gorgu, care venia călare. A descălecat îndată și a îndemnat pe fiul său să încalece ca să scape mai iute. Fiul însă nu s'a putut hotări să scape el, lăsînd pe tatăl său în mîna hoților. Ast-fel, pe cînd se îndemna și se ruga unu pe altul ca să fugă, sosesc hoții și-i omóră pe amîndoi.

Zugrăvelă din Biserica Trei-Erarhî din Iași.

DE PRIN CARȚI

IMPĂRĂTESA ȘI BANCHERUL

Un ore-care Sunderland, străin foarte bogat, se împămîntenise în Rusia și eră bancherul Curții. El se bucură de mare trecere pe lângă împărătesa Caterina.

Intr'o zi prinse de veste că locuința lui îi eră împresurată de pasnici împărătesei și că polițaiul voia să-i vorbească.

Acest ofițer, un ore care Reliev, intră în casă cu totul turburat :

— Domnule Sunderland, dișe el, mă ved, cu o adevărată părere de rău, însăcinat de grațioasa noastră Suverană, să îndeplinesc o poruncă a căreia asprime mă spăimântă, mă întristeză, și nu cunosc prin ce greșală sau prin ce vină ai putut să stârnești în așa grad mânia maiestății sale.

— Eu, domnule, răspuse bancherul, știu tot atât de puțin, ba chiar mai puțin de cât d-ta și mirarea mea întrece pe a d-tale. Dar, în fine, care e acea poruncă? Ce fel! voiți fi pierdut pôte încrederea împărătesei?

— Dacă n'ar fi de cât asta, nu ași fi atât de mâhnit. Increderea pôte să revină; o slujbă pôte fi dată înapoi.

— Ei bine! pôte că vor să mă alunge din țară?

— Asta ar fi neplăcut, dar când cine-vă este bogat ca d-ta, să găsește bine pretutindenii.

— Ah! Dumneșeule, strigă Sunderland, o fi pôte vorba să mă surghiunescă în Siberia?

— Vai! cine-vă pôte veni înapoi d'acolo.

— Să mă arunce pôte în închisore?

— Și din închisore pôte cine-vă eși?

— Ar fi vrënd pôte să mă bată cu *Knutul*?

— Pedepsa este înfricoșată, dar nu omoritoare.

— Ce fel! dișe bancherul suspinând, îmi este ore viața în primejdie? Impărătesa, atât de bună, atât de îndurătoare, care acum două zile îmi vorbiă așa de dulce, ar voi să . . . dar nu, nu pot crede acésta. Te rog, sfirșește; mórtea ar fi mai puțin durerosă de cât acésta așteptare.

— Ei bine! iubite prietine, dișe în sfirșit oficerul de po-

liție cu un glas plîngător, grațioasă mea suverană mi-a dat porunca să te împăiezi.

— Să mă împăiezi? strigă Sunderland, privind țintă pe întrevorbitorul său, dar îmi pare că ori d-ta ai înebunit, ori împărătesa și-a pierdut mințile.

— Vai! dragă prietino, eu am făcut ceia ce de obicei noi nu îndrăsnim să facem. Inchipuesce-ți; când am primit porunca, am lăsat să se vadă mirarea mea, durerea mea. Eră tocmai să mă rog să te ierte; însă augusta mea suverană, mi-a poruncit cu un ton mâniat să îndeplinesc numai de cât ordinul ce-mi dăduse, adăugând: «Mergi și nu uită că datoria ta este de a te achita fără cârtelă, de ordinele cu care bine-voiesc să te însărcinez».

Sunderland rîde atunci pe polițaiu să-l lase să scrie un răvaș împărătesei prin care să-i ceară îndurare. Polițaiul, biruit de rugămințile lui, se învoieste și să însărcineze chiar el cu biletul către împărătesă; dar neîndrăsnind să mîergă la palat, se duce numai de cât la un mare boier cu trecere la împărăție. Acesta, crezînd că polițaiul a înebunit, alîergă la împărătesă, căreia-i istorisesc faptele.

Caterina, auzînd această ciudată povestire, strigă: Ce lucru înfricoșat! În adevăr, Reliev și-a pierdut capul: Plécă, alîergă, și poruncesce acestui nebun să scôtă pe bunul mieu bancher din spaima sa. Boierul ese, îndeplinesce porunca, revine și găsesce pe împărătesă rîdînd cu hohot.

— Acum, vîd, dise ea, pricina acestei întîmplări hazlii. Avem de vr'o câți-vă ani un căne frumos, pe care-l iubiam mult și căruia îi dădusem numele de *Sunderland*, pentru că fusese al unui englez cu acest nume, care mi-l dăruise. Acest căne a murit acum câte-vă zile, am dat atunci ordin lui Reliev să-l împăieze, și fiind-că el se cam codea, m'am supărat pe dînsul, crezînd că, din trufie negliobă, credea o asemenea sarcină mai pre jos de demnitatea sa: iată deslusirea acestei întîmplări vrednice de rîs.

Elena Mihail Demetrescu.

BOLELE OILOR

R î î a

Rîia oilor e o bôlă de piele, pricinuită de un mic animal numit în sciință *Dermatocoptes communis*. Acastă bôlă se caracteriséză prin formarea de nodulețe, bășicuțe, cojițe, sgârieturi, îngroșări ale pielei, căderea linei și o mâncărime fôrte mare. Ea se întinde fôrte repede într'o turmă, prin transmiterea micului animal de la o ôie la alta. Oile cari sufer de riie dovedesc prin scârpinare și frecare, că au o mâncărime fôrte mare, care se măresce încă, când animalul e tare asudat. Când vedem că mai multe animale din aceeași turmă manifestă o mâncărime mare, sîntem dejă îndreptății a bănui că s'a încuibat riia în acea turmă. Cu progresul bôlei, lâna devine resfirată, pôte fi smulsă cu ușurință, cade și lasă părți chiele, cari se măresc din ce în ce. Pielea capetă și bube, animalele slăbesc și se prăpădesc, în fine, de slăbiciune. Bôla provine numai din contagiune, adică din trecerea micilor animale saũ a ôelor lor, de pe o ôie bolnavă la una sănătôsă fie de-adreptul, fie prin ajutorul unor mijlocitori, de exemplu îmbrăcăminteia ômenilor de pază, câinii, paiele etc.

Riia nu se vindecă nici odată de sine; vindecarea ei se pôte căpetă numai prin ajutôrele date de un veterinar,

căci așa numitele *unsori* nu pot de cât cel mult să prelungescă bóla. Inainte de tóte animalele bolnave trebuesc deosebite de cele sănátóse; să se facă spălături cu leșie de tutun, cu acid fenic sau cu creolină, sau mai bine încă să se facă băi cu acestea. Rîia fiind o bólă molipsitóre și cãdënd sub regulele poliției sanitare, isbucnirea ei trebuie anunțată poliției din comună.

Vërsatul.

Vërsatul oilor provine asemenea din lipiciune și se arată la vre-o șese pînă la dece ðile de la molipsire prin oste-nélă, o stare de nemulțumire generală, lipsă de poitã de hrană, roșeța ochilor și mers greoiu; la vre-o douë ðile dupã acésta ies pe piele nisce pete mici, roșii, mai cu sémã pe cap, pe fața internă a cópselor, pe piept și pe pãntece. Mai târziu se desvoltă nisce coji tari, de la mărimea unui bob de mazăre pînă la unul de fasole, pe care se formézã cãte o datã bășicuțe mici. Pielea apare umflată, apoi se mai observă o curgere a ochilor și nasului și o iuțire în respirație și în bătãile inimii. Bășicuțele acelea mai târziu fac materie, care se scurge și se formézã nisce coji tari, cari dupã opt pînă la patru-spre-dece ðile se usucă și cad, lãsând în urmă nisce semne. Complicațiile sint destul de dese. De multe ori rêmân slăbiciuni, diareii, paralisii, pierderi de vedere și de auđ. Vërsatul oilor este cel mai rëu vërsat al animalelor nóstre domestice, căci 10 pînă la 40 la sută dintre animalele bolnave și în unele împrejurări chiar mai multe, mor. Ca pază e de observat a se feri ori, ce atingere între oile sănátóse și cele bolnave, să se bage de sémã a nu se cumpërã oi sau hrană din localitățile unde e bólă, să se depărteze îndată oile îmbolnăvite și să se altoiască oile sănátóse. Căutarea la formele mai simple se mărginesce la bună îngrijire. E de recomandat o curățenie exemplară și a nu duce oile la câmp pe timp umed și rece. Bëuturi ușor purgative, sare de bucătãrie în doze potrivite, un staul curat și rëcoros, sint de ajuns pentru formele ușóre de vërsat. Și vërsatul e o bólă ce e supusă regulelor poliției sanitare, trebuie decii anunțată la timp ivirea-î.

Aster.

RECOLTA RICHITEI

Sn primul an dacă tulpinele nu sînt vigurose, unii cultivatori nu recoltază mlajă. Inșă, după experiențele d-lui Heuzé, întreprinse de mai mulți ani în vedere de a rezolva, cu certitudine acest punct, dacă recoltăm din primul an cu tóte precauțiunile posibile, richităria ne dă rezultate mai bune ca cum dacă am începe să recoltăm în al doilea an. Tăiatul richitei se face tómnă, iarna sau la începutul primăverii. În primul cas tăiem richita când seva nu circulă și în al doilea, înainte de a se pune în mișcare.

Nu convine să tăiem richita când seva circulă, spre exemplu în Maiu sau în August, ceea-ce fac unii în scopul, se dîce, de a avé richita mai mlădiósă. Prin acest regim richita intră în depericiune repede și mlaja obținută avënd prè multă sevă este de calitate rea.

Sînt autorî cu totul în contra părerii d-lui Heuzé, care amintesc în tractatul său de *plante industriale* că putem tăia richita când seva este în mișcare. Din potrivă trebuie să o tăiem după cãderea foilor, când vegetațiunea adórne, adică de la finele lui Octombre pînă la 15 Martie cel mai târziu. Tăiatul de cu tómnă se impune când ne temem de ape mari în primăvară. În primul an tăierea se face cu un secator, mai târziu ne servim de o serpetă anume pentru tăiatul richitei. Smicelele se taie la o înălțime de 2 centimetri de la tulpină. Tăind prè de jos, ramurile ce vor da din nou vor fi mai puțin numeroase și mai puțin vigurose.

După părerea tuturor ómenilor practici, tăiatul mlajei trebuie făcut cu multă îngrijire. De la tăiat depinde durata richităriei; dacă tăietura nu este netedă tulpina se putrezește repede.

Cu modul acesta menținem tulpinele aprópe de pămînt, lucru pe care îl avem în vedere mai ales în plantațiunile dese. Putem în fie-care an înălța pămîntul lingă tulpini, puind pămînt din curățitul șanțurilor de scurgere sau alt fel.

În timpul tăierii este neapărat să tăiem tot lăstarul și pe cei groși ca și pe cei subțiri; dacă nu, anul următor lăstarii cari rămân absorb prè multă sevă și lăstarii cari vor da vor rămâne pîperniciți sau vor perî.

Magniet și Radianu.

DE ALE LUI PĂCALĂ

— Poveste —

A fost odată un om care avea trei copii. După ce ei crescură și se făcură flăcăi, cel mai mare (dise tatălui său: Iu-bite tată, ved că ai îmbătrînit și n'o să mai poți să ne hrănești pe toți. Eu vreau să mă duc să-mi caut singur hrana.

Tatăl său îi răspunse: Du-te, dar să te feresci a te băgă la popă cu barba roșie, că atunci reu are să fie de tine.

Plecând bietul băiat, pe drum se întîlni tocmăi cu un popă cu barba roșie. Acesta, cum îl vede, îl întrăbă:

— Unde te duci, bătețele?

— Mă duc, părinte, că să-mi caut stăpîn.

— Bagă-te la mine, căci și mie îmi trebuie un băiat ca tine.

— Nu vreau, căci tata mi-a spus să nu mă bag la popă cu barba roșie.

Aușind popa acestea, dete pe altă parte, și acasă cum ajunse, iute își căni barba făcînd-o négră, apoi merse și câtă de se întîlni iarăși cu băiatul de mai sus.

Băiatul se băgă la el. Tocmăla le-a fost așa: orî-ce i-a dice popa, băiatul să nu se supere, căci atunci îi va tăia nasul; și drept plată îi dă un car cu 4 boi de acum și pîna când a cântă cucul în nuc. Dacă s'ar supără popa pe băiat, atunci băiatul să-i taie nasul popi.

A doua zi popa chemă pe băiat și i-i porunci să se ducă la pădure să aducă lemne, și de mîncare îi dede o pâne și un cașcaval mare, dîcîndu-i: să mînce din ele, dar fără să le începă.

Băiatul atunci îi răspunde supărat: Da bine, părințele, cum să mînce eu din ele, fără a le începe?

Popa a dis: Dar ce? orî te-ai supărat?

— Dar cum să nu mă supăr?

Indată popa scôte briceagul și-i taie nasul băiatului.

Tot ast-fel s'a întîmplat și cu al doilea frate și tot cu același popă.

În urmă plecă și al treilea, care eră cel mai mic dintre toți și-i diceau *Păcală*. Se întîlni și acesta tot cu popa de mai sus, și a făcut cu el aceiași invoială.

A doua zi îl trimite popa și pe el să-i aducă lemne.

Plecând la pădure, băiatul umplu carul bine cu lemne, iar făcîndu-i-se fîme, se puse jos să mînce. Luă dar cașcavalul și cu pânea și făcîndu-le căte o gaură în mijloc, le scobî bine miezul și mîncă; cu tôte astea nici una nici alta nu erau începute. Însă când eră să plece cu căruța, ese dintr'un lac din apropiere un drac și vrea să-i rupă cuiul din capul osiei. Păcală vedîndu-l, îi dise: Bine, bine, rupe tu cuiul, că cum o să te puî s'o îți în locul lui cu degetul.

Diavolul nebăgînd în sémă vorbele lui, rupse cuiul, dar Păcală și pune mîna pe diavoi și-l pune cu degetul în locul cuiului și apoi plecă spre casă.

Veni acasă, descărca lemnele și dete popi cașcavalul și pânea.

Popa nu ȃise nimic. Dar diavolul, care erà la cãruțã, cum vede pe popa începe a se smuci ca sã scape, și în cele din urmã isbutesce a scãpã, rãmânându-i degetul în gaurã.

Dupã cãte-vã ȃile popa îi ȃise lui Pãcalã :

— Mãi, noi ne ducem la bisericã, pinã când om veni, tu șã scãlđ copilul și sã-l culci.

Pãcalã puse cãldarea pe foc și pe când fierbeã în colcote, și dupã-ce încercase apa c'un bêt de este bunã sau nu de scãldat, ia copilașul și iute îl bagã acolo de-l scãldã; apoi îl puse iarășî în copae, acoperindu-l la fațã.

Venind popa și cu preotesa se uitarã la copil, dar cređurã cã dõrme; veđend însã cã nu se mai scõlã, se duc sã-l deștepte, dar copilul erã mort.

Popa chiemã de grabã pe Pãcalã și îi ȃise:

Dar de ce mi-ai opãrit copilul?

Pãcalã îi rãspunse: Da, ce? ori te-ai supãrat, pãrințele?

Popa de fricã sã nu-i taie nasul îi rãspunse cã nu.

La cãte-vã ȃile dupã îmormintarea copilului, se duserã la bisericã ca sã-i facã parastas și ȃiserã lui Pãcalã sã taie o õie pentru mãncare și sã puie într'insa *mãrar* și *pãtrunjel*.

Pãcalã auđind așã, dupã-ce gãti mãncarea de õie, mai taie și pe cei doi cãni ai popii, cari îi chemã: pe unul: *mãrar*, iar pe cel-alt *pãtrunjel*.

Venind popa cu preotesa de la bisericã, mãncarã și fãcurã și pomanã, dupã aceea strigarã și cãniile ca sã le dea sã rõdã õesele.

Pãcalã atunci îi ȃise popei: Da bine, pãrințele, nu mi-ai ȃis sã pun în mãncare și pe *mãrar* și pe *pãtrunjel*?

Auđind popa ast-fel, începũ a-șî smulge pãrul și barba cã ia spurcat.

Pãcalã îl întrebã: Ce, pãrințele, te-ai supãrat?

— Ba nu, tãiculițã.

La cãte-vã ȃile ȃise popa: Pãcalã, veđi tu zidurile acelea mari? sã-mi bagî tõte oile acolo înãuntru, ca sã pascã.

Veđend Pãcalã cã vitele nu se puteau bãgã așã esne, fiind-cã n'aveã nici o intrare, se puse de le omori pe tõte cu sãcurea și pe urmã le aruncã peste ziduri.

Popa veđend acãsta, întrebã pe Pãcalã de ce i-a omorit vitele. Dar el îi rãspunse: Da ce? ori te-ai supãrat, pãrințele?

— Ba nu, tãiculițã.

Veđend bietul popã cã n'o scõte la cale cu Pãcalã și cã o sã-i taie nasul, fãcũ planul cu preotesa sã se urce sõcrã-sa în nuc și sã cãnte ca cucul, și ast-fel sã chtime pe Pãcalã ca sã-i dea carul cu boii și sã scape de el.

A doua ȃi baba, adicã sõcra popii, se urcã într'un nuc din grãdinã și începũ sã cãnte ca cucul.

Popa ȃiamã iute pe Pãcalã și îi ȃise:

— Auđi tu cum cãntã cucul în nuc? Vino sã-ȃi daũ socotela și sã te duci la D-ȃeu incolo.

Pãcala auđind ast-fel, luã un reteveiũ de lemn și aruncãnd în pom, isbì pe biata bãrinã în frunte, în cãt cãdu jos și muri îndatã.

Pãcalã veđend-o ȃise: O! Ce mai al dracului *cuc*!

Dar ce? ori te-ai supãrat pãrințele?

— Ba nu, tãiculițã.

Păcală, pe lângă că erà aşă de nădravăn, apoi mai scià bine să cânte şi cu fluierul. Or cine l-ar fi auđit, ascultà pină numai puteà.

Intr'o ăi popa nu erà acasă. Preotésa se urcă in podul căsei spre a luà d'acolo nişte lucruri. Păcală începe din casă să cânte cu fluierul lui. Auđind din pod preotésa ast-fel de cânte frumos, începù să jöce, jucà şi jucà pină când ne mai ăiind socotela unde se găsece, înemeri cu picioarele drept la gura podului şi buf! cade jos biata preotésă şi móre îndată.

Venind popa şi vedënd cele întimplate, întrebà pe Păcală de ce a făcut aşă?

— Da ce? orî te-ai supérat părințele?

— Ba nu, tătşorule.

Acum dar a rémas bietul popă numai el şi cu o fetiță.

İşi luà dar tóte carticelele lui, şi își făcù planul ca să le bagă într'un sac şi să fugà cu fetița încotro o vedeà, ca să scape de hoțul de Păcală.

Maî intiiù îi spuse fetei să între ea in fundul sacului şi peste ea să pună hirtile.

Diminéța se află in fundul sacului Păcală, căci el înțelesese planul popii. Iar popa vedënd că fata uítase să între, îi spuse că nu este nimic, că are s'o puie d'asupra sacului.

Aşă şi făcù. Dar trecënd o gârlă şi atingând sacul de apă Păcală d'acolo începù a ăice:

— Sus părinte, sus! că se udă cãrticelele! Sus părinte, sus! ca se udă cãrticelele!

Auđind ast-fel popa, simți că-l cuprinde o frica mare, că n'a putut nici acum scăpa de hoțul de Păcală. Dar in urmă își făcù alt plan, ca să dormă nóptea la marginea apei, iar pe Păcală să-l puie a se culcă despre apă şi peste nópte să-i dea brânci in apă, să scape de el.

Aşă şi făcù: culcă pe Păcală despre apă, popa in mijloc şi la marginea cea-l-altă fata. Inşă Păcală, care înțelesese iarăşi planul popei, peste nópte se scólă şi pune in locul său fata, punëndu-i eăciula sa in cap, şi el se culcă numai de cât in locul fetei.

Peste câtă-và vreme popa să scólă şi aruncă fata pe riù, creděnd că este Păcală.

— Dimineăța, când se sculă şi vedù pe Păcală tot lângă el, şi că a dat in riù pe fată, ăise:

— Da, bine më, afurisitul! nu ăi-a ajuns că m'ai lăsat sărac, omorându-mi tóte vitele, şi pe sócra mea, opărindu-mi copilul, omorându-mi de asemenea preotésa şi chiar spurcându-ne pe toți? Acum mi omoriși şi fata?

— Da ce? orî te-ai supérat taică părinte?

— Dar cum să nu më supăr mëi blestematul?

Atunci Păcală repede scóte cuțitul de la briù şi taie nasul popii. Şi rémase bietul popă şi fără nas.

Ast-fel résbună Păcală pe frații săi (1).

C. Popescu,

Invěțător com. Vrăneşei, jud. Muscel, pl. Potgoria.

(1) Aceia cari mai sciù şi alte poveşti despre Păcală, sînt rugați să le serie aşă cum so aud in graul poporului şi să le trimită la redacția «Albinei». Dacă vor fi interesante şi bine scrise, se vor publică in revistă.

INFORMAȚIUNI

În sêra zilei de 17 Ianuarie a. c., s'a dat un bal în Turnul Severin în folosul liceului. S'aû încasat 5.166 lei și 70 bani, din cari scădându-se cheltuecele, a rêmas un beneficiu curat de 3 211 lei. Corpul profesoral al liceului întrunindu-se într'un consiliu a autorizat pe directorul *T. D. Costescu*, ca să întrebuițeze acești bani pentru diferite nevoi ale liceului. Felicitâm din suflet pe profesorii liceului din Turnul-Severin și pe inteligentul și harnicul lor director pentru acest succes cam rar și neobiceiuit în viața noastră școlară.

*

În trimestrul I din anul școlar 1897-98 s'aû înscris în școlile urbane din țară 72.257 elevi față de 68.951 înscriși în acelaș trimestru al anului școlar 1896-97; prin urmare un excedent de 3.606 elevi. În școlile rurale s'aû înscris în trimestrul I din anul școlar 1897-98 224.516, din cari aû urmat regulat 153 431, față de 214.412 înscriși în acelaș trimestru al anului școlar 1896-97 și din cari aû urmat regulat 136.727; prin urmare un excedent la înscrieri de 10.104 elevi și de 16.754 al acelor cari au urmat regulat la școlă.

*

După proiectul de lege prezentat Camerei, budgetul statului se presintă pe 1898-99 cu 222.061.000 la venituri și cu aceeași cifră la cheltueli față de 215.153.000 la venituri și la cheltueli pe anul 1897-98. Budgetul Cultelor și al instrucțiunii publice crește la cheltueli cu 486.874 lei și 16 bani.

VOCI DIN PRESA

O nouă foie escelentă cu numele «*Albina*», apare în București, redigiată de un comitet compus din scriitorii recunoscuți: P. Garboviceanu, C. Rădulescu-Motru, I. Otescu, P. Dulfu, G. Adamescu, N. Nicolaescu, C. C. Pop;-Tașcă, V. Stoicănescu. Revista acêsta redactată în o limbă frumoșă poporală, aduce în toți numerii sêi articoli escelenți și de valôre, cuprinđend sfaturi înțelepte de o potrivă pentru popor și cărturari, ilustrațiunii bine executate, cu deosebire din viața poporului românesc. «*Albina*» a eșit pînă acum în *opt* numere.

Telegraful Român (Sibiu.)

ADRESE CĂTRE REDACȚIE

Salut cu bucurie aparițiunea revistei și-i urez viață nesfirșită. Bogatul material al «Albinei» și prețul foarte mic cu care ni se oferă, o face accesibilă tuturor.

Constantin Ionescu.

Paroh, Șișești-de-Jos.—Mehedinți.

*

D. N. Tecucianu, învățător în Iași, ne salută printr'o poezie, din care estragem următoarele :

Iți urăm, dragă *Albină*,
Viață lungă, ne spinosă;
Ca, sburând din flóre 'n flóre,
Să ne adunî miere gustosă.

*

D. D. I. Bontas ne trimite de asemenea o poezie «Revistei Albina», pe care regretăm că, din cauza spațiului restrîns, n'o putem reproduce întregă. Intre altele, autorul ȳice :

Sosirea ta e sfintă, menirea ta mărețā:
«Icônă de lumină la cei abandonāți,
«Drapelul tēu o limbă lāsātā în negrā cētā,
«Poporul țării tale te lupti ca sǎ-l înalți.»

*

Primind pînă în present trei numere din revista d-v. «Albina», constat cu plăcere că materia ce publicați este foarte bine alēsă și că atare revistă merită a fi în mǎinile tuturor.

V. Pârșan

Învățător,—Mehedinți.

POȘTA REDACȚIEI

Obșteii preoților din jud. Olt. Tabloul cu noile parohii s'a aprobat numai de sf. Sinod. Urmězā sǎ fie discutat și aprobat și de corpurile leȳuitoare. Numai în urmā va luā forma definitivā.

— D-lui Marin G. Săndeu-Simnic. Am intervenit la fabrica Chitila pentru a vē satisface; de asemenea Administrația Domeniului Corōnei, dā cu 1 leu chilo, la toți cei ce vor cere.

— D-lui Stefan V. Mahu Cerna (Tulcea). Același rāspuns.

— D-lui D. Marinescu, invēș. Zănōga. În No. 22 vom da rețeta cerutā.
— D-ȳor Lungulescu-Calfa și D. Sērbu, Bārlad. Trimeteți eostul și vē vom satisface.

— Miroslav M. I. Iōn elev, Valea-Cālugāreșcā. Nu mai satisfacem nici o cerere de abonament neînsoțitā de cost.

— I. Haralambie, Valea Lungā. Trimeteți lucrāri, cari n'au mai fost publicate.

— Pār. G. Brătianu, Monast. Vāratec. Primit. Mulțămim atāt S. Vōstre cāt și Cuvioșelor maici, pentru interesul ce ne purtați.

— Pār. N. Trușescu-Făleoiu, Romanāți. Primit și vē mulțumim.